

KUSTBON

== Veckotidning för svenskarna i Estland. ==

Tredje årg. No 24.	Prenumerationspris. 1 månad Mk. 3:— helt år " 36:— I Sverige: 1 månad Kr. 0:50 helt år " 6:— I Finland: 1 månad Fmk. 1:— helt år " 12:—	Utgives av Svenska Folkförbundet i Reval alla onsdagar. Ansvarig redaktör: N. Blees. Redaktionens adress: Riddargatan 3, Reval	Annonspris. 50 penni pr mm. I Sverige: 10 öre pr. mm. I Finland: 20 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	25 aug. 1920

Ordning i föreningarna.

Det finns väl knappast något, som verkar så störande som oordning, det må nu gälla vad som hälst. Men särskilt inom föreningar är det ett oting, som förtar all högtidsstämning, vilket är detsamma som ett direkt dräpslag mot entusiasmen.

Man går t. ex. på ett föreningsmöte, som är bestämt att börja kl. 5. Om man är en ordningsmänniska går man då, så att man hinner dit ett par minuter innan mötestiden är inne. Men då kanske man finner möteslokalen tom. Först framemot halv 6 kanhända det kommer några stycken, och när klockan blir 6 anser man sig vara många nog för att börja mötet. Då har den ordningsamme fått vänta över en timme på sölkörvarna. Under mötet kommer så den ene efter den andre klampande, och dörrvakten har ständigt bestyr med dörrarna, vilket inte alls är ägnat att fästa de innevarandes uppmärksamhet på det som förehaves.

Sorgligt nog träffar man ofta på föreningar som hava det så ställt. Men ett dylikt sakernas tillstånd ha föreningens egna tjänstemän, företrädesvis den presiderande, omedvetet kanhända, men därför icke mindre systematisk, så småningom framtvingit. Man kanske började med att dröja över 5 à 10 minuter någon gång, och så kanske man ökade på till en kvart påföljande möte o. s. v. Och slutligen kan man se resultatet däri, att medlemmarna blivit så vana vid sådana där onödiga dröjsmål, att de ej alls bry sig om att komma forrån den utsatta mötestiden blivit tillräckligt överskriden. Ansvariet vilar på tjänstemännen. De ha ej föregått med gott exempel och visat sig tillbörligt punktliga.

Ofta förekommer även under mötena en del oegentligheter, som ej böra lämnas obeaktade. Medlemmarna prata sins emellan och bry sig ej om förhandlingarna. Eller falla de varandra i talet utan att i vederbörlig ordning begära ordet o. s. v. Sådant är det också tjänstemännens skyldighet att motarbeta. Och visa de sig aldrig efterlätna utan ständigt konsekvent och bestämt — ehuru vänligt och hänsynsfullt — avvisa varje ansats till dylikt ofog, skola medlemmarna snart mangrant uppföra sig mönstergillt.

Föreningarna skola vara skolor, där medlemmarna få lära sig parlamentariskt skick och ordenlighet. Men mångenstädes tar man ej tillräckligt hänsyn härtill. Man har ej tillräckligt fattat föreningarnas fostrande betydelse. Denna ligger däri, att den vill fostra människor till att skicka sig ordentligt och kalla fram självverksamheten i vidast möjliga mån

Detta är grunden, varpå vårt arbete bör vila. Förglömma vi det, bliva våra möten endast tomma och meninglösa, och har det hunnit så långt, då står slöheten och likgiltigheten för dörren, och då skola snart resultatet av våra tidigare strävanden omintetgöras och utplånas. När sådant händer, passa våra antagonister på att framhålla huru omöjligt det är försöka kämpa sig fram till det mål vi vilja hinna. Och aldrig är marken så omöjlig att bearbeta som på ett ställe, där ett sådant nederlag inträffat. Inresse och vilja, allt är borta på en sådan plats.

Omutlig ordning i allt bör vara vår paroll. Då stå vi säkert och falla aldrig till föga.

(Fram)

Ur Estlands ekonomiska liv.

Möjligen intresserar det en och annan av våra ärade läsare att i några korta drag få en inblick iden unga statens ekonomiska liv.

Av åkerbruksalster producerade landet före kriget utöver eget behov.

ängshö	300 millioner kg.
havre	23 " "
lin	11 " "
linfrö	7 " "
potatis	2 " hektoliter

Som en ny gren av åkerbruket ämnade man i landets bördigaste trakter i större skala plantera sokerbetor vilket under de sista åren gjorts med stor framgång i Finland.

Industrin arbetade före kriget i följande branscher:

1 vagnfabrik	} med ca 8000 arbetare
6 större maskinfabriker	
3 skeppsvarv	
3 bomullsspinnerier	" " 11500 "
7 yllefabriker	" " 600 "
13 linne- och hampspinnerier	" " 1200 "

17 sågverk, möbel-finnier- och parkettfabriker med ca 2700 arbetare

4 pappers- och cellulosa-fabriker,

2 cementfabriker,

diverse mindre bruk, såsom spritbrännerier, ölbryggerier, mejerier, garverier.

Ett omnämnande förtjäna även några lönnade nya bruksanlag, vilka skulle ha för ändamål att förädla de inhemska råämnena, såsom stärkelse- och sirapsfabriker potatistorakerier, spritfärg- lackfabriker, linoljekvarnar, byggnadsstensslipverk, skiffero'jedestillationsanstalter; alla dessa industignenar tänkta endast som småbruk, då större sådana på grund av det lilla landets konsumtionssvårigheter äro otänkbara.

Av naturliga kraftkällor äger landet, förutom en till en del uppodlad skogsmark, ännu stora torvmossearealer, vilka vore mycket lämpliga, till elektriska högspänningscentraler, outtömliga lager av brännskiffer, som motsvara ett större värmevärde än torr björkved, samt några ännu icke använda vattenkrafter, vid Narovafloren och floderna vid Pernau och Karusen, dessa representera sammanlagt ca 80.000 hästkrafter.

Genom jämförelser av det rika övermättet av vissa åkerbruksråämnena å ena sidan och den stora brist på kraftkällor å andra sidan framgår, stt landet såsom självständig enhet är ägnat för lantbruket och dess förädling samt för boskapsskötsel och lantbruksindustri; men för storindustrin föreligga endast begränsade utvecklingsmöjligheter.

På grund av landets gynnsamma politiska och geografiska läge torde dess goda framtid just bero på småindustrin.

—e

Lärarekuserna i Uppsala.

Som bekant har man vid Uppsala folkskoleseminarium under tiden 19 juli — 11 september anordnat fortbildningskurser för 16 lärare från svenska Estland. En av deltagarna skriver om resan följande

Brev från Uppsala.

Di vi 16 Estlandssvenska lärare nu lyckigt och väl befinna oss i Sverige så vill jag å lärarekårens vägnar sända hälsningar till er svenskar där hemma i Estland.

Länge ha vi längtat efter att få knyta kulturella och personliga förbindelser med gamla moderlandet för att genom erhållna erfarenheter så mycket bättre kunna arbeta för vår isolerade svenska stam samt för att grund ligare lära oss vårt svenska språk, vårt dyra modersmål, som förenar oss Estlandssvenskar med blodsfränderna i "ärans och hjältarnas land". Och nu — sommaren 1920 har denna stora tanke: "Estlandssvenska lärare på sommarkurser i Sverige" huvudsakligast på initiativ av Årkebiskopen N. Söderblom och Kyrkoherde D. Froste blivit förverkligad.

Vårt förbindligaste och varmaste tack till dessa och andra våra vänner!

Tiden för vår avresa till Sverige närmade sig. Kurserna i Uppsala skulle börja den 20 juli. Alla lärare voro samlade i Reval. Men det såg mörkt ut. Resan Reval—Stockholm skulle kosta 2800 Emk. Ill klaas pr man. Alltså 2 månaders lärarlön. Det såg ut som om hela resan skulle bli tillintetgjord.

Men då kom telegrammet: "Aktibolaget Svea beviljar 75 % rabatt. Res med Gauthiod Froste."

Efter något krångel fick man pass och biljetfrågan ordnad och så bar det äntligen i väg.

Det var den 15 juli. Ångaren Gauthiod lämnade Revals hamn och styrde ut mot väster. Blank och blå låg den vida vattenytan framför oss. Gauthiod plöjde Finska vikens böljor.

Borta vid synranden kom landet allt närmare. Framför oss höjde sig Finlands kust med sina fagra klippor och skär. Gauthiod styrde in i Hangö och lade till. Vi satte vår fot å Finlands jord. . .

Åter plöjde Gauthiod Finska vikens böljor. Vi togo skärgårdsvägen. Vi kunde ej nog beundra det panorama, som omgav oss. Och förrän Åland hade försvunnit ur sikte höjde sig framför oss Sveriges kust. Sverige, vårt längtans mål!

Fort och säkert närmade sig ångaren Gauthiod på "Saltsjöns" vågor Stockholm. De vackra sommarvillorna och den gudomliga naturen verkade högtidligt och stämningsfullt. Framför oss låg Stockholm med sina många kyrktorn, Kungliga Slottet och andra större bygnader. Ännu litet och Gauthiod närmade sig Norra bron. Knappt hade den hunnit lägga till, förrän vi välkomnades av våra svenska vänner med Kyrkoherde D. Froste och Skriftställaren Jakob Blees i spetsen, som hade kommit för att möta oss. Men nu inträffade någonting som gjorde oss förlägna: vi råkade in i fotografisternas korseld!

Efter att ha tillbringat två dagar i Stockholm och sett dess sevärdheter reste vi vidare till vår resas slutmål — Uppsala.

I förhoppning om att denna korta tid som vi få tillbringa här i den eviga ungdomens stad måtta bliva till största möjliga gagn för oss och vår blivande verksamhet i Estland sända vi varma hälsningar till hemlandet.

Alexander Samberg,
lärare från Wichterpal.
Uppsala i augusti 1920.

Sverige och Finland.

Ett historiskt fynd av särdeles intresse gjordes d. 14 juli vid Vikstens fyr nära Landsort, då en dykare händelsevis påträffade ett gammalt skäppsskrov, som låg på havsbotten och innehöll ett flertal vackra bronskanoner. Fartyget har befunnits vara "Riksnickeln," ett av den svenska flottans största fartyg, som sjönk under en storm i september 1628, meddelar "Hemtrevnad".

Bland dem, som genom sitt hjältemodiga självupoffrande arbete bland krigsfångarne i Ryssland och Sibirien gjort det svenska namnet herder, stå i främsta ledet fröken Elsa Brändström och fru Linder. De ha nu hemkommit, sedan fångarnas hemtransport börjat, och på det hjärtligaste mottagits av sina landsmän. Konungen har tilldelat dem medalj och Röda korset tackat dem för verksamheten i den lidande mänsklighetens tjänst.

(Hemtrevnad).

Utlandet.

Polackernas motoffensiv.

De sista dagarnas meddelanden från polsk-ryska kriget tala om stora framgångar för Polen. Warschau är nu för denna gång räd-

dat. Som bekant, slutade den första polska offensiven mot Rysland med ett stort nederlag för polackerna, vilka begärde hjälp av ententen. Lloyd George uppmanade sovjetregeringen ingå vapen stillestånd med Polen, och därpå skulle följa en internationell fredskongress i London. Om Polen själv bad därom skulle vapenvilan ingås, lovade Ryssland. Detta skedde, men ryssarnas villkor voro för hårda. Nu fortsätter Polen kriget som sagt, med framgång, sedan fransmännen tagit en stor del av ledningen i sin hand. Officerskåren har blivit ränsad: 600 polska officerare ha ersatts med franska. Jämväl manskapet vid tanks är franskt m. m. Städerna Pultusk, Siedliets och Wlodava ha återerövrats. Den 24 augusti meddelas att polackerna fullständigt brutit bolsjevikernas frontlinje. Två bolsjevikarmeer äro omringade, varvid ett stort antal fångar och krigsbyte erhållits. I Warschau råder fullständigt lugn.

Det råder stor politisk kris i Europa med anledning av Tyskland, som Frankrike aldrig tycks vilja försona sig med. Däremot samtycker icke alltid England med Frankrikes åtgärder gentemot Tyskland, varigenom någon gång missnöje de båda allierade emellan uppstå. Så t. ex. har den engelska överkommissionen i Danzig förhindrat lossningen av krigsförnödenheter till Polen, vilket väckt mycken förbittring hos fransmän och polacker. Det är ävenfråga om, att polackerna, som ledas av fransmän, skola besätta tyska områden i Övre Schlesien. På tal om Tysklands ställning gå vi något tillbaka i tiden och meddela även ett och annat från konferensen i Spa, där tyska delegerade för första gången skulle förhandla med ententen. Konferensen öppnades den 5 juli. Efter skarpa meningsbrytningar, som ett ögonblick hotade att spränga Konferensen, underskrevo tyskarna de allievades ultimatum i kolfrågan. Tyskland skall under 6 månader från d. 15 aug lämna 2 miljoner ton kol. Om detta ej punktligt fullgöres, skola franska trupper besätta Ruhr-distriktet. Denna sista bestämmelse underskrevo tyskarna ej. Frankrike hade börjat med att fordra 7 miljoner ton i månaden, men detta visade sig vara omöjligt att åstadkomma. Skadeersättningen skulle defenitivt avgöras vid en kommande kongress.

Den svåra minfara vid Island.

En fiskekutter minsprängd, fyra andra saknade.

Som redan förut omtalats har en mångfald minor iakttagits på kusten av Island. Fyra färöiska kuttrar saknas. Fiskarna ha iakttagit hur en kutter blev minsprängd, splittrades och sjönk, så vitt man kunde uppfatta, med hela manskapet. Minorna driva sydpå längs ostlandet och utgöra stor fara för sjöfarten. Ett par isländska inspektionsfartyg har beordrats ut att söka oskadliggöra minorna kring kusten. Det råder givetvis bland de hemmavarande i fiskehamnarna stor oro för alla de fiskekuttrar, som ligga till havs.

(Hufv.)

Blandat.

ADRESSFR PÅ NÅGRA SVENSKA FÖRENINGAR I UTLANDET.

NORGE.

Svenska förenigen KRISTIANIA, Vilsegate Nr. 1.
Svenska föreningen "Svea", TRONDHJEM.

DANMARK.

Svenska klubben i Aarhus, AARHUS (Herr Carl Videll, Thunög. 56.)

ENGLAND.

Svenska föreläsningföreningen, LIVERPOOL, Swedish Church, Park Lane.

TYSKLAND.

Svenska föreningen BERLIN Rest. Wilhelmshof, Anhaltstr. Nr. 12.
Svenska föreningen "SVEA" Hamburg, Hiittmans Hotel Poolstr. Nr. 21—22.

Förenta Staterna i Amerika.

Svenska klubben GHICACO, Lasalle & Goethe streets.

AUSRALIEN.

Svenska föreningen, Melbourne, herr H. Erikson, 4. Adolf street.

ARGENTINA.

Svenska föreningen Buenos Aires, Calle Victoria 673.
Eöreningen "Svea", 3 Yerbel Viejo Bompland, Misiones.

Efter en kort och svår sjukdom avled den 21 juli i Reval

Alexander Timmerman,

hemma från Klottorp, Sutlep, född den 18 juli 1896,

djupt sörjd och saknad av hustru, en liten son, föräldrar, syskon, många släktingar och bekanta.

Denna höst öppnar Svenska skolan i Reval 4 klasser. Nya barn anmälas på skolan Riddaregatan 3 måndagar och torsdagar kl. 6 — 8 e. m. Föräldrar uppmanas att i tid anmäla sina barn.

Estlandssvenska Handelsbolagets medlemmar kallas till

allmänt möte

onsdagen den 1 sept. kl. 1/2 8 e. m. i svenska skolan.